

Nyheter

för ArbetSamma

20 maj
2005

Arbetslivsmuseerna drabbas hårt av fri entré. Läs uttalande från ArbetSams årsmöte i Gnosjö.

Tjugofem av ArbetSams medlemsmuseer delar på 1 800 000 kronor. Se listan på s. 3-4.

Behöver ert museum en ny hemsida?

Museifönstret har tagit fram en hemsidesmall anpassad för arbetslivsmuseer. Mallen är fri att använda för arbetslivsmuseer. Den är konstruerad med den senaste tekniken och anpassad så att den fungerar för synskadade. Som exempel har Museifönstret använt Stafsjö Bruksmuseum.

I exemplet finns:

- ◆ 4 designförslag
- ◆ kod att ladda ner + lathund som pdf
- ◆ Lathund online

På ArbetSams hemsida www.arbetsam.com hittar du länk till exempelwebben. Den finns på startsidan under nyheter. Vill du ha direktkontakt med Museifönstret skall du kontakta Anna Engquist 08-519 557 33 eller e-post

anna.engquist@historiska.se

ArbetSamma museer 2005

Årets katalog är redan en succé. I katalogen presenteras 242 museer och i artiklar från alla landskap berättas mer om

sevärdheter. Artiklarna har skrivits ur ett designperspektiv för att på så sätt anknyta till Designnätet.

ArbetSamma museer sprids på många sätt i Sverige. ArbetSams medlemsmuseer, 280 stycken, får fyrtio exemplar var. Katalogen skickas till landets alla turistbyråer som får ett exemplar och möjligheten att gratis beställa fler. Detta år skickade vi dessutom ut ett exemplar till alla offentligt finansierade museer i Sverige, 220 stycken. Av det sistnämnda utskicket har vi fått ett mycket dåligt utfall. Örebro läns museum är det enda offentligt finansierade museet som har beställt fler exemplar av ArbetSamma museer 2005! De ville ha sex exemplar "till intresserade på museet", inte ens till besökarna. Om vi skall se detta som en värdeomväntare för den offentligt finansierade museivärldens intresse för arbetslivsmuseerna ligger vi risigt till.

ArbetSamma museer 2005 samdistribueras med:

- ◆ *Evenemangskalendern 2005*. Motorhistoria på väg med platserna där våra rullande museer träffas. Utges av Motorhistoriska Riksförbundet.
- ◆ *Tågsommar 2005*. Järnvägsmuseer, museijärnvägar, museispårvägar och dressinuthyrare i Sverige. Utges av Järnvägsinfo-Förlaget.
- ◆ *Ångbåtstidtabell 2005*. Utdrag ur Sveriges passagerarångbåtars tidtabeller. Utges av Sveriges ångbåtsförening.

För beställning av kataloger kontakta ArbetSams kansli: Heidi Eklund 011-23 17 30 eller info@arbetetsmuseum.se

Ett land av museibygare

Sverige är en världsnation när det gäller museibygande!

Idag finns det 230 offentligt finansierade museer och cirka 1 300 arbetslivsmuseer.

Enligt Svensk Författningssamling avses med ett arbetslivsmuseum:

”sådan verksamhet som har till syfte att bevara och gestalta en arbetsplats kulturhistoriska värden, såväl fysiska som immateriella, inom privat eller offentlig sektor och som är eller avses att bli tillgänglig för allmänheten”. SFS 2000:107

Arbetslivsmuseerna finns över hela landet. De är vanligare i mindre städer och på landsbygd där man inte på samma sätt konkurrerar om tomtmarken, vilket varit en bidragande orsak till att fabriksbyggnader och arbetsplatser fått stå kvar.

Det finns många anledningar till att arbetslivsmuseer uppstått. Arbetet upplevs angeläget, viktigt och roligt. Arbetslivsmuseerna drivs till största delen av ideella krafter, och om vi räknar mycket försiktigt är 30 000 personer engagerade i arbetet på dessa museer, och delaktiga i berättandet av industrisamhällets kulturarv.

På arbetslivsmuseerna berättas om människorna och platsen med utgångspunkt i vardagen. Föreningen Flygande Veteraner menar att DC-3:an Daisy mår bättre med smorda roderlinor, oljade lager och 125 timmars motionskörning per år än att bli stående tyst och kall på en hylla i ett museimagasin. Genom sitt arbete genomför Flygande Veteraner - liksom många andra arbetslivsmuseer ett åtagande som inget offentligt finansierat museum skulle klara! Det handlar om att levandegöra 1900-talets historia, vilket innebär att industrisamhällets kulturarv både brukas, bevaras och berikas!

Arbetslivsmuseerna samarbetar ofta med kommuner, turistnäring och andra aktörer med lokal och regional anknytning - men FÅ arbetslivsmuseer har någon form av offentlig finansiering. Arbetslivsmuseerna är därför mycket beroende av sina entréintäkter för att finansiera verksamheten. Den viktigaste projektfinansieringsmöjligheten som finns för arbetslivsmuseerna är det projektbidrag som Riksantikvarieämbetet förmedlar. Detta bidrag har varit 4 miljoner men har under innevarande år bantats till 3, 975 miljoner. Samma år genomför Kulturdepartementet en reform för fri entré. Reformen omfattar INTE landets 1 300 arbetslivsmuseer utan enbart statliga museer. För en insats av 96 miljoner kronor har vi fri entré på 19 museer, i huvudsak i Stockholmsregionen.

Arbetslivsmuseerna står nu inför det pedagogiska problemet att för besökarna förklara varför det kostar 25 kronor att besöka arbetslivsmuseer medan besöket på Nationalmuseum är gratis.

270 arbetslivsmuseer har valt att gå samman och bildar idag Sveriges största museala nätverk, riksorganisationen Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam).

För att kompensera för dessa försämrade förhållanden kräver deltagarna vid Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd årsmöte den 23 april 2005 att:

projektbidraget för arbetslivsmuseer höjs till 8 miljoner per år.

det genomförs en satsning på utbildning för de som arbetar på arbetslivsmuseer.

det sker en offentlig satsning för att stötta och utveckla nätverket för landets arbetslivsmuseer.

Bidrag till arbetslivsmuseer

Riksantikvarieämbetet delar för fjärde året i rad ut projektbidrag till arbetslivsmuseer. Bidraget har under tidigare år varit 4 miljoner men på grund av det sparbete som riktats till hela kultursektorn har bidraget för 2005 minskats till 3,975 miljoner.

Vid årets ansökning kom det in 396 ansökningar till ett sammanlagt belopp av 47 miljoner kronor. För ArbetSams medlemsmuseer var årets utfall bra. Tjugofem medlemsmuseer delar på 1,8 miljoner kronor. ArbetSams medlemmar är i listan markerade med **röd text**. Bidragen har fördelats inom fem insatsområden: vård av kulturarv, kunskapsuppbbyggnad, publik verksamhet, säkerhet och nätverk.

Sökande	Sökt	Beslut	Totalt
Korsberga Kulturcentrum , marknadsföring, ny broschyr	7 000	7 000	10 000
De seglade för Tjörn , dokumentation av Tjörns alla båtar	10 000	10 000	10 000
Sjöfararkusten Småland-Öland , nätverksbygge, guide-utbildning	13 000	13 000	39 025
Nedre Ulleruds Hembygdsförening , övernattingskabys	13 000	13 000	25 000
Karlshamns museum , margarinfabriken	16 000	15 000	22 000
Linde Fornminnes- och Hembygdsförening , munkhytteprojektet	15 000	15 000	70 000
Kustlaget Gävle Varvs Historiska , ångteknisk utbildning	17 250	17 000	17 250
Rubens Maskinhistoriska Samlingar , varmluftmaskin	18 000	18 000	68 000
Killebergs Kettingfabrik , projektkunskap	20 000	20 000	22 000
Vänföreningen för Norrtälje Garnisonsmuseum , berättarkaféer	80 000	20 000	195 000
Gislaveds Industrimuseum , plastindustrins vagga	23 000	23 000	29 000
Ryttarens torvströfabrik , inköp av slipers, elmotor, vattenpump m.m	23 500	23 500	36 500
Storfors , Storforsutställningen	25 000	25 000	25 000
Finnfors Kraftverksmuseum , fotoutställning	85 000	25 000	135 000
Mf Östra Skånes Järnvägar , diascanning/bildbearbetning	26 400	26 000	28 400
Furusunds Båtklubb , restaurering, sjömärken i Roslagen	27 000	27 000	48 000
Föreningen Ångkraftverkets Vänner , dokumentation och arkiv	28 000	28 000	28 000
Lanchashiresmedjan , installation av ledbelysning och punktbelysning	50 350	29 000	50 350
Sveriges Ångbåtsförening , ångbåtars bevarande genom brukande	29 250	29 000	29 250
Handspappersbruket Klippan AB , kunskapinvestering, utveckling	30 000	30 000	68 600
Häljebols Kriminalhist. museum , industrisamhällets kriminella vardag	30 000	30 000	50 000
Bogserbåten Herkules , toa-renovering	33 000	33 000	50 000
Skånska Järnvägar AB , växelrevision, S:t Olof	33 200	33 000	33 200
Qvarnstensgruvan Minnesfjället - Lugnås , Ljuset i Tunneln	35 000	35 000	46 500
Bergsmän & Bruksfolk , Bergsmän & Bruksfolk på väg	40 000	40 000	60 000
F11 Museum , bygga skyddstak, förrådsutrymmen och toaletter	65 000	40 000	125 000
Kyrkeby gård & brännvinsbränneri , brännvinsbränneri	60 000	40 000	60 000
Seglarföreningen Skutan , öppen riggarverkstad	40 000	40 000	60 000
Skånska Järnvägar AB , vattenreningsanläggning	40 400	40 000	40 400
Krångede museum , andra generationen i kraftverksbyggets skugga	44 500	40 000	44 500
Jädraås-Tallås Järnväg , renovering av Verkstadstravers	40 000	40 000	40 000
Glasbruksmuseet , glasmugg - design och tillverkning i gammal trad.	40 000	40 000	66 000
Sv. Metallindustriarbetarförbundet avd 18 , Carrierfilmen	46 000	46 000	228 000
Arbetslivs-båtbyggarmuseum , båtbyggarmuseum	100 000	50 000	700 000
Varvshistoriska föreningen i Sölvesborg , mini-arbetslivsmuseum	80 000	50 000	112 700
Stenmuseet , utvidgning och underhåll av Stenmuseet	80 000	50 000	130 000
Kraftstationen i Drags , utställningsbyggnation och ljussättning	53 000	50 000	53 000
NOHABs ångloksklubb , BJ 52 i drift	56 000	50 000	56 000
Ljungbyheds Militärhistoriska Museum , ny flygmaterielutställning	70 000	50 000	70 000
Ohs Bruks Järnvägs Museiförening , renovering av ångloket Emsfors	58 000	50 000	58 000
Stömsborg Ullspinneri , Från Ull till Garn i 50 år	52 000	52 000	52 000
S/V Isolda , ekonomisk förening IEF, s/v Isolda	54 550	54 000	54 550
Kockums Verkstadsklubb , bilder av Kockumsarbeten	57 000	57 000	67 000
Klässbols Linneväveri AB , Kronan på verket	70 000	60 000	140 000
Sydfart , film om Sydfart	70 000	70 000	100 000
Ångbåtsällskapet Polstjärnan , omläggning av däck på fartyget	90 000	70 000	210 000
Vänföreningen Ångfartyget Runn , upprustning av s/s Kuriren	158 000	75 000	177 500
Tunabergs hembygdsförening , design av souvenir och urna	75 000	75 000	90 000

Arvidsjaur's järnvägsförening , iordningställande av vattenhästar	75 000	75 000	85 000
Engelsberg Norbergs Järnvägshistoriska förening , K4 973 - 100år	78 500	78 000	428 500
Larsbo Kalk & Stripa Gruvas Vänner , Lindesbergs Museum	155 000	90 000	155 000
Sv. Spårvägssällskapet-Stockholmsavd. nytt bromssystem	90 000	90 000	166 000
Sv. Skoindustrimuseet , traditionella slippers i ny design	93 500	93 500	211 500
Östra Södermanlands jvg. utställning/vagnhall i Läggesta Nedre	170 000	100 000	360 000
Gränsfors Bruks Yxmuseum , Arboga smidespress för yxor	200 000	100 000	424 000
Litografklubbens Arkiv , komplettering av utrustning utbildningsinsatser	155 500	100 000	155 500
Anten-Gräfsnäs Järnväg , förvaringshallar för historiskt materiel	100 000	100 000	1 000 000
Stiftelsen Skärgårdsbåten , utbildning av ångmaskinister	150 000	125 000	500 000
Göteborgs Remfabrik , ny design på Remfabriken	160 000	125 000	349 000
Hälleforsnäs Gjuterimuseum , gjutjärnsprodukter för Sv. högtider		125 000	80 000
K.A.Almgren sidenväveri , nytt museum, återställande av fabriken	300 000	150 000	3 000 000
Rörstrands Porslinsamlingar , dok. innan sista ugnen släcks	300 000	150 000	400 000
Lord Nelson , förvärv och installation av motor, växel m m	200 000	150 000	570 000
Ebbamåla Bruk , designworkshop	204 000	150 000	204 000
Wallåkra Stenkärlsfabrik , ombyggnad/restaurering av ugn	300 000	200 000	2 000 000
CTH:s Museum , CTH:s Hattmuseum	250 000	200 000	885 000
	4 658 900	3 975 000	14 904 225

Beslutslistan

Av summorna kan man utläsa att Riksantikvarie-ämbetet prutat 15 % på det ansökta beloppet. Projekten har i regel ett flertal finansiärer och det är intressant att se att ämbetets del av projektens totalkostnad endast är 27 %.

Länsfördelning

När ansökningarna bedöms tittar Riksantikvarie-ämbetet enbart på ansökningens egen kvalitet. Det är först i efterskott som man tittar på den geografiska fördelningen. Detta syns tydligt på årets fördelning som är regionalpolitiskt mindre lyckad. Två län blir helt utan pengar och 46 % av medlen går till de tre storstadsregionerna trots att deras del av antalet ansökningar endast var 30 %.

	Ansökningar		Beviljade		
	Antal	Antal	Kr.		
Stockholms län (AB)	32	7	541 000	14%	
Västerbottens län (AC)	14	1	25 000	1%	
Norrbottnens län (BD)	5	2	100 000	3%	
Uppsala län (C)	10	1	29 000	1%	
Södermanlands län (D)	12	4	340 000	9%	
Östergötlands län (E)	34	1	50 000	1%	
Jönköpings län (F)	14	3	80 000	2%	
Kronobergs län (G)	7	1	30 000	1%	
Kalmar län (H)	20	2	83 000	2%	
Gotlands län (I)	8	1	50 000	1%	
Blekinge län (K)	8	4	255 000	6%	
Skåne län (LM)	38	8	478 000	12%	
Hallands län (N)	12	0	0	0%	
Västra Götalands län (O)	49	13	828 500	21%	
Värmlands län (S)	25	5	219 000	6%	
Örebro län (T)	11	4	238 500	6%	
Västmanlands län (U)	14	2	106 000	3%	
Dalarnas län (W)	22	2	275 000	7%	
Gävleborgs län (X)	21	4	207 000	5%	
Västernorrlands län (Y)	15	0	0	0%	
Jämtlands län (Z)	11	1	40 000	1%	
Ej def.	14				
	396	66	3 975 000	100%	

Fördelning på näringsgrenar

Lite förvånande är det att upptäcka att det är projekten inom produktion störst och omsätter mest pengar. Förväntningen var att Järnvägsprojekt och maritima projekt skulle vara dyrare eftersom de arbetar med så stora föremål.

	antal	Beviljat belopp	Total kostnad	Medelk. /projekt
Järnväg	11	682 000	2 295 500	208 682
Maritimt	14	796 000	2 661 025	190 073
Produktion	35	2 304 000	9 269 700	264 849
Service	6	193 000	678 000	113 000
	66	3 975 000	14 904 225	

Lord Nelson är ett av de arbetslivsmuseer som beviljats bidrag. Pengarna skall användas till ny motor och växel. Nelson är en seglande trålare, byggd i Grimsby, England 1885. Hon såldes till Sverige och Gullholmen 1899 då ångtrålarna konkurrerade ut de seglande trålarna. Segeltrålarna kunde då köpas till ett överkomligt pris för svenska fiskare. Båten fick sin första motor 1928 och har mest använts på Västkusten. Fartyget återkom till Bohuslän 1989. Efter en stor och omfattande renovering kommer hon att användas som skolskepp.

